

סוללים דרך

בונים חירות תודעתית

מאמרי השבוע

י' - י"ד סיון

ה'תשפ"ה

תוכן עניינים

<u>4</u>	<u>הרימו מבשול מדרך עמי!</u>	א
7	תפקידם של גנרלים בדמוקרטיה	ב
<u>10</u>	התייחסות לנפילתם של חמשת לוחמי נצח יהודה הי"ד	ג
<u>13</u>	המדיה ככלי לעיצוב תודעה	ד
<u>16</u>	צמיחה מתוך ניגודים קשים	ה

מי אנחנו?

'סוללים דרך' הינו מיזם העוסק בתודעה והסברה שהחל לפני מספר שנים לאור הצורך להבין את המתרחש במרחב הציבורי באופן ענייני, ללא משוא פנים ומתוך שיח בוגר ומקצועי.

לאט לאט הצטרפו למיזם אנשים רבים, עד שכיום הקהילה הגיעה לכ-17 אלף חברים (!) שמקבלים מאמר בכל יום.

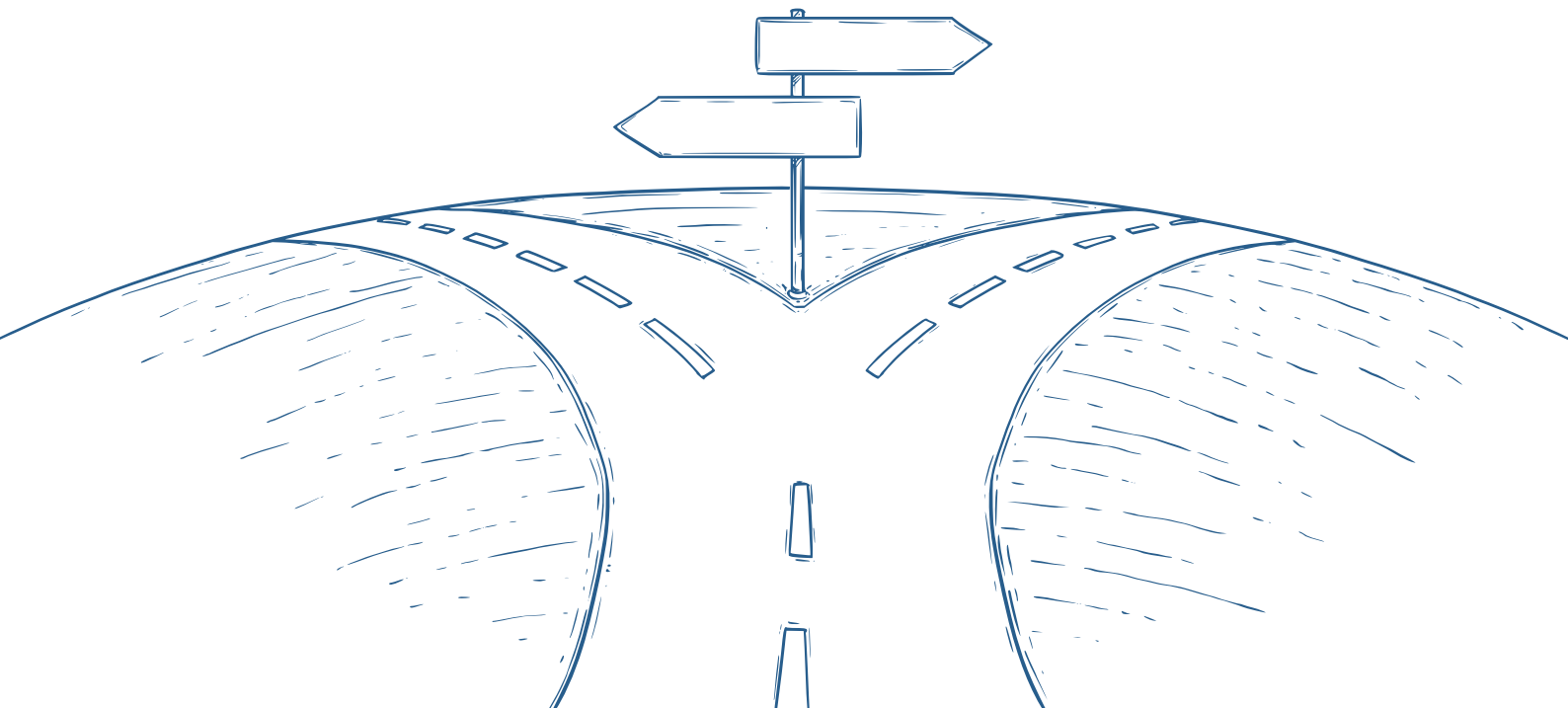
ב'סוללים דרך' אנו נוהגים לומר ש'אין לך דבר פרקטי יותר מתיאוריה טובה'.

כלומר, המיזם מאפשר לתחושות האינטואיטיביות הפשוטות של רבים, לעבור מתחושות בטן להמשגה ברורה ולתודעה סדורה. רק אדם בזה הופך להיות 'אקטיביסט' מדויק הפועל בהתאם לרוח לאומית, ציונית ויהודית.

אנו משתדלים לסקל את אבני הנגף מנהר החיים הישראליים על מנת לסייע בענווה לספינה הלאומית לנוע בבטחה ובגאון.

תגובות: ooffice@solelim-derech.co.il

להפצת החוברת: דניאל 052-757-5290

הרימו מכשול מדרך עמי!

הרב אורי כהן

איתי בן ה-8 שכב במיטתו חיוור כמו סיד. כשאביו חזר מן העבודה, הוא נחרד למראהו. ילד שמח ואנרגטי הפך ללל כבוי וחסר חיים. הוא קדח מחוס ומדי פעם גם פרכס קלות. "הוא ככה מהבוקר!" סיפרה אמא בקול חנוק. האב המודאג החליט לצאת עם איתי תכף ומיד למרכז לרפואת חירום, השוכן בעיר הקרובה. לאחר המתנה מורטת עצבים, הם נכנסים אל רופא מפוהק ועייף, המביט בהם בשעמום מעל זגוגית משקפיו: - אני רואה שבבדיקת הדם האחרונה כל המדדים היו תקינים לגמרי! - ברוך השם כן, אבל איתי לא מרגיש טוב! - אני מבין, אבל ספיקת הלב מצוינת, הנשימה נשמעת חלקה, ולפי כל המדדים הילד נראה בריא לחלוטין. - דוקטור, הילד ממש לא בריא! הוא סובל וכאוב מאוד! - ובכן, זה מאוד מוזר שאתה רק מחפש למצוא בעיות בבן שלך... כדאי שתתמקד בכל הדברים הטובים שישנם. - באמת יש המון טוב, אך כעת אני מודאג מאוד מהבעיה המציקה לבן שלי, ואינני מתכוון להתעלם ממנה! - טוב, זו בחירה שלך. חבל מאוד. כדאי לך להביט כמוני בעין טובה על הכול. למצוא את החיובי שבכל דבר! - שליחה אדונית, אתה רופא! אינך יכול לחפש רק את הטוב! עליך לאתר את המחלות דווקא משום שאתה חפץ בבריאות המטופל! - אממ... זו גישה מעניינת! ואתה סבור שאנשים ימשיכו לפנות אלי למרות שאני מוצא בהם בעיות לרוב? - אנשים בוגרים באים להתרפא, ומחפשים לשמוע בעיקר את מה שלא נעים לשמוע, כי אמת כואבת עדיפה עשרת מונים משקר נוח, שעתיד להתפוצץ עליך במפתיע.

אכן כן. מי שבוחר להיות רופא נאמן, מי שנדבה אותו רוחו ללבוש חלוק לבן ולהיטיב לכל נדכה וסובל, מוצא את עצמו מבוקר עד ערב מאתר מחלות ובעיות שונות. זה לא קל, אך זוהי השליחות שהוא נטל על עצמו. הדבר המשעשע במקצוע הזה הוא כאשר מאשימים דווקא אותך בעין רעה, בביקורתיות ובמבט שלילי. האמת היא בדיוק הפוכה. וכך גם בענייננו: דווקא מי שאוהב כל כך את מדינת ישראל מוכרח לסקל מנתיבה את אבני הנגף הרבות, המונחות לרגליה עקב סיבות שונות ומגוונות. דווקא מי שאוהב כל כך את בנו - לא ישקוט ולא ינוח עד שימצא את מקור סבלו ויקל עליו!

**אנשים
בוגרים
באים
להתרפא,
ומחפשים
לשמוע
בעיקר את
מה שלא
נעים
לשמוע, כי
אמת
כואבת
עדיפה
עשרת
מונים
משקר נוח,
שעתיד
להתפוצץ
עליך
במפתיע**

”
**לא די בכך שאל מְרוֹם
שאיפות הגאולה לא
הגענו, אלא שאפילו
ה'מקלט הבטוח' כבר
לא כל כך בטוח. הוא
הפך למיגונית מוות**

הדור שלנו קיבל את עבודת הביקורת.

אולי אין זה נוח לנו כל כך,

אולי היינו מעדיפים רק לבנות ולהתקדם קדימה,

אך כאשר הדרך רצופה מכשולים ומהמורות, חובה עלינו קודם כל לטפל בה או לסלול דרך חדשה, כדברי הנביא ישעיה: "קול קורא במדבר פנו דרך ה'! ישרו בערבה מסלע לאלקינו! ... ואמר סלו סלו, פנו דרך! הרימו מקשול מדרך עמי!".

שנים רבות בנינו ונטענו, הקמנו והפרחנו, אך את עבודת הביקורת, המחאה והקריאה הנחרצת לתיקון זנחנו. ומביצות התודעה הסרוחות שלא השכלנו לייבש יצאו יתושים מכאיבים שכמעט החריבו את מפעל חיינו.

הצבא שעסק בביטחון, בהגנה נחושה, בהקמת קיבוצים ויישובים - הפך לקבלן לפינוי יישובים. מפעל ההתנחלות המפואר שבנינו הפך ל'מכשול לשלום', וטובי בנינו הוקעו כ'משיחיים', שטובים אמנם בשביל למות, אך חלילה לא בשביל להביע את משאת נפשם.

משהו בניווט השתבש. ירדנו מהשביל הסלול ונתקענו בסבך. והסבך הזה מכאיב כל כך, האומה כולה נחבלת ונשרטת עד זוב דם.

לא די בכך שאל מְרוֹם שאיפות הגאולה לא הגענו, אלא שאפילו ה'מקלט הבטוח' כבר לא כל כך בטוח. הוא הפך למיגונית מוות.

את קריסתה של קונספציית המקלטים ו'מיגון-עצמנו-לדעת' גם כיפת ברזל לא הצליחה ליירט.

לכן עלינו להיות 'סוללים דרך'. בשקט, בזהירות, בשפתיים חשוקות, אנו משתדלים לחלץ מהסבך התודעתי את מי שהתברבר בדרך.

חוזרים אל שאלות היסוד: מי אנו ומה חיינו? מאין באנו ולאן פנינו?

גם אם כבד המשא וקשה הדרך, זוהי משימת דורנו.
הדם הרב שנשפך הוא דם הלידה של קומת חיים חדשה ההולכת ונבנית
במדינתנו האהובה.

וכמו בתש"ח, גם אנו נכריז: לעולם לא עוד!
לא עוד אשליות שלום מופקרות,
לא עוד הנדסת תודעת ההמון הבריאה,
לא עוד דיקטטורה משפטית המנותקת מן העם,
לא עוד ניסויים פרוגרסיביים אכזריים על ילדים רכים!
Never again

בדורנו, **דור הניצחון**, מתגלה כי רק בתודעת הנצח, בשיבה לערכי הנצח
שלנו כעם, אנו מוצאים את תודעת הניצחון.

"והנצח - זו ירושלים".

בחזרה לעצמותנו אנו מגלים גם את עוצמתנו.
בלי עוז - אין שלום, ובלי עזה אין ירושלים. רק חיבור איתן ועמוק אל
מקורות העוז שלנו יעניק לנו את ברכת השלום המיוחלת: ה' עז לעמו יתן -
ורק אז - ה' יברך את עמו בשלום.

הכותב הוא מייסד מיזם 'דור הניצחון' בארגון 'חותם'.

המחזור הראשון של 'דור הניצחון' לבנות, ייפתח בשבוע הבא. נותרו
מקומות אחרונים ממש!

”
**הדם הרב
שנשפך
הוא דם
הלידה של
קומת
חיים
חדשה
ההולכת
ונבנית
במדינתנו
האהובה**

תפקידם של גנרלים בדמוקרטיה

איתי אסמן

אתמול פורסמו בתקשורת הדלפות מהקבינט הביטחוני וציטוטים של חילופי דברים בין הרמטכ"ל ושרי הממשלה.

א. ראשית יש לציין, שהדלפות פוגעות משמעותית ביכולת של שרים ואנשי צבא להתבטא בצורה חופשית בישיבות.

בניגוד לשיחה בוועד הבניין או ביום הורים בבית הספר, שראוי כי יתנהל בסגנון יפה, השיח בקבינט צריך להתנהל בצורה הכי ישירה והכי 'בוטה'. לא משום שאנחנו נגד סגנון יפה, אלא כי ברגע שעוסקים במהות החיים אין מקום ל'קוסמטיקה' וברירת מילים.

יש לדבר במילים המשקפות את חומרת האירוע, בלי לנסות לייפות או לעדן. ואם מדליפים מילים אלה, התוצאה תהיה חשש של המשתתפים מלדבר דיבור כן וישיר, שמא יגיע לידי התקשורת.

מצד שני, לאחר ההדלפה שנעשתה אנו מתוודעים לצרימת דבריו של הרמטכ"ל אייל זמיר אל שר נבחר, במקרה הזה השר סמוטריץ', ולא רק בגלל סגנונם הבוטה אלא מפני שאינם קשורים לדיון המקצועי.

ב. במשטר דמוקרטי, כפי שאמור להיות במדינת ישראל, הדרג המקצועי כפוף לדרג המדיני.

הדיון צריך להתבצע באופן שהדרג המקצועי מעלה בפני הדרג המדיני את כל השיקולים המקצועיים בצורה הישירה ביותר, אך בסופו של דבר קבלת ההחלטות מתבצעת על ידי הדרג המדיני.

דיון פתוח ונוקב, שלאחריו אחדות פעולה נחרצת.

למה זוהי צורת ההתנהלות בדמוקרטיה?

כי בדמוקרטיה מאמינים שנבחרו הציבור צריכים לתת דין וחשבון לבוחרים שלהם. הם עומדים לבחירת הציבור בכל כמה שנים כדי לבטא את רצון הבוחרים שלהם.

הדרג המקצועי/פקידותי וכן הדרג הממונה אינו עומד לבחירות. אם הוא טועה, מי שיקבל אחריות הוא הדרג המדיני, ששמע את השיקולים והחליט. כמו שהשמאל נוהג לומר: "אתה הראש, אתה אשם".

בימינו הגענו למציאות כל כך הזויה שכבר אי אפשר לפטר דרג ממונה - ראש שב"כ, רמטכ"ל ויועמ"שית. הם בוחרים את עיתוי סיום תפקידם, אף שהיו שותפים למחדל ענק בקדנציה שלהם.

זכרו: פוליטיקאי הוא נבחר ציבור, פקיד מקצועי/דרג ממונה - לא. לכן חובה שנבחר הציבור יתווה לדרג המקצועי הממונה את המדיניות הערכית שלו מבין כל האופציות המוצגות בפניו.

במשטר דמוקרטי, כפי שאמור להיות במדינת ישראל, הדרג המקצועי כפוף לדרג המדיני. הדיון צריך להתבצע באופן שהדרג המקצועי מעלה בפני הדרג המדיני את כל השיקולים המקצועיים בצורה הישירה ביותר, אך בסופו של דבר קבלת ההחלטות מתבצעת על ידי הדרג המדיני.

”
אני נוהג לקרוא
לפוליטיקאים
בשם ”נבחרי
ציבור”, כדי
להדגיש שהם
נבחרי העם
ושלוחיו

אם הדרג הנבחר ייכשל, הוא יכול לשלם על כך כשיעמוד לבחירת הציבור בבחירות הדמוקרטיות הבאות. לכן אני נוהג לקרוא לפוליטיקאים בשם ”נבחרי ציבור”, כדי להדגיש שהם נבחרי העם ושלוחיו.

ג. השמאל עשה במשך שנים 'השמדת ערך' למילה "פוליטיקאי" - כאילו מדובר באדם שמינה את עצמו ודואג לאינטרסים האישיים שלו. הוא מוצג בתקשורת כמי שמושל בכוח הזרוע ולא מכוח מינוי ציבורי בבחירות דמוקרטיות. כך השמאל מייצר מצב ותודעה ציבורית כאלה, שהכוח למשול נמסר לפקידים בלתי נבחרים על ידי הציבור, במערכות שקידום הבכירים מתבצע בצורה לא דמוקרטית (את הרמטכ"ל אמנם בוחר שר הביטחון, אך זה מתוך היצע של אלופים. היו לא מעט אלופי משנה ותתי-אלופים עם תפיסה התקפית או ערכית אחרת שלא קודמו במהלך השנים, מה שהשאיר מעט מאוד אפשרות למינוי רמטכ"ל / ראש שב"כ המסתדר ערכית עם הדרג המדיני).

בניגוד למה שמוצג בתקשורת, הדרג המדיני לא רוצה "לנצח את השמאל" ולא "להכריע אותו", כמו שכל מיני ארגוני שמאל טוענים בפאנלים. הוא פשוט מאוד רוצה לבטא את תפיסת העולם הערכית של בוחריו.

יש אנשים שמאז שאינם בשלטון חושבים שהמפלגות הלאומיות הן קיצוניות ובוחריהן קיצוניים, ולכן החליטו שדמוקרטיה היא כבר לא ריבונות העם. אותם אנשים הם כמובן נאורים בפני עצמם, לא רואים את הקיצוניות של עמדותיהם, וכך המרכז המתון וכל מי שחושב אחרת מהם מוגדר קיצוני.

כמה נחמד לחשוב שאני מתון ושכל מי שחושב אחרת ממני הוא קיצוני.

ד. אמנם עוד לא נערך תחקיר מקיף ולא הוקמה ועדת חקירה, אך לדעתי אחת הסיבות לטבח שמחת תורה היא דרג צבאי שלא חשב שהוא כפוף לדרג המדיני. כי בתקשורת (שתפיסתה כידוע אינה דמוקרטית) רואים בדרג המדיני הנבחר אנשים רעים, ותפקיד הדרג הצבאי לדעתם הוא "להגן על הדמוקרטיה מפני העם".

”
**עלינו לתת
גיבוי
לנבחרי
הציבור
שלנו –
ולא רק
ביום
הבחירות,
אלא בכל
פעם שהם
מותקפים
על ידי
גורמים
החורגים
מסמכותם**

לפי השיח של הרמטכ"ל זמיר, לפחות על פי המוצג בתקשורת, תפיסה זו לא השתנתה.

במדינה דמוקרטית, כאמור, הרמטכ"ל צריך להציג מתווה מקצועי ולשכנע בנחיצותו, ובסוף להצדיע לדרג המדיני ולבצע.

הצדעה לדרג המדיני היא הצדעה לעם ישראל שבחר דווקא בנבחרי ציבור אלה.

בנוסף, הרמטכ"ל לא יכול להאשים שר בהאשמה שהוא 'שונא את צה"ל', אלא אם כן אימץ את הנרטיב התקשורתי השקרי, ואז יש כאן בעיה.

השמאל נוהג לצטט את הרצל שכתב בספרו "מדינת היהודים" נגד שלטון דתי: "כל נדנוד מחשבה של כוהנינו לייסד שלטון דת נפר בראשיתו. אנו נדע לכלוא אותם בתחום בתי הכנסיות". אך יש לזה המשך שתמיד שוכחים לציין: "כשם שנחזיק את חיל צבאנו בבתי הקסרקטין (מחנה צבאי). לצבא ולכהונה ניתן כבוד גדול כיאות לתפקידם הנכבד, אבל לא להם לחוות דעה בענייני המדינה". הרצל לא התנגד לרבנים ולא לרמטכ"ל, הוא כיבד אותם. אך לדעתו שלטון הוא משהו שצריך לבטא את רוח העם, **וגנרלים, עם כל הכבוד והערכה כלפיהם, לא הם שיחליטו מה טוב למדינה כי הם חושבים שהם מבינים יותר טוב מהעם.**

ה. הבעיה הכי גדולה כיום במדינה היא, שאין כאן באמת דמוקרטיה ואין ריבונות של העם. התקשורת, האקדמיה, מערכת המשפט ומערכת הביטחון מתיימרות להחליט במקום העם מה הכי טוב לעם, והן מבזות באופן קבוע את הממשלה ואת העומד בראשה. **עלינו לתת גיבוי לנבחרי הציבור שלנו – ולא רק ביום הבחירות, אלא בכל פעם שהם מותקפים על ידי גורמים החורגים מסמכותם.** כך, על ידי הצבת הגבולות לדרג הפקידותי והמקצועי, תהיה כאן ריבונות של העם והבחירות הדמוקרטיות המשקפות את רצון העם יוכלו להביא רצון זה לידי ביטוי.

נכבד את הגנרלים, אך הם יצטרכו לכבד את ריבונות העם.

התייחסות לנפילתם של חמשת לוחמי נצח יהודה הי"ד

אודי בן חמו

א. אדם באשר הוא אדם מגיע לרגעי השיא של חייו כפי שהוא. לא מושלם. עם חסרונות, קשיים תודעתיים, פיזיים ועוד. הצליעה מובנית בחיננו, איננו מלאכים. רצית להגיע לחתונתך לאחר הכנות רוחניות מסוימות ולא הספקת? לא נורא, הפק לקחים והמשך הלאה. כך גם האומה. למלחמה ההיסטורית הזו הגענו כפי שאנו. עם בעיות ידועות ומפורסמות בתחומים רבים שלא זו העת לפרטן. אבל כך נראים החיים. שום דבר לא מתנהל לכתחילה, כפי שהיה ראוי להיות. אלא קצת, או הרבה אחרת. תמיד ישנו פער כלשהו בין המצוי לרצוי.

ב. במצב הזה דרושה זהירות גדולה לא לחוש תחושת חמיצות מיותרת ומסוכנת ולא להדהד אותה בפרהסיה, דווקא עקב היותך אדם אכפתי, שמא נדביק את הציבור כולו במורד וחולשה חס ושלום. יכול אדם לומר ביחס לבנו: "אח, אם רק היה מקשיב לי ועושה מה שאני, ההורה, אמרתי לו, הכל היה נראה אחרת..." ותחושת הפספוס והחמיצות הזו עלולה ללוות את כל חייו במרירות. כל אדם מתמודד עם המשפט הזה ועם המחשבה שהדברים יכלו להיראות אחרת אם רק...

ג. אבל החשבון בחיים הרבה יותר מורכב. כמו באדם הפרטי וכמו באומה, ישנם תהליכים שעלינו לעבור בדרך לעצמאות ולחירות. אי אפשר להכניס תוכנת הפעלה ברגע אחד ולצפות שהדברים ישתנו מיידית. לכל אחד יש את הדרך המיוחדת שהוא צריך לעבור כדי לעמוד על אישיותו. ושוב, כמו באדם הפרטי כך גם באומה. "אבל זה רק בגלל שהוא לא מקשיב..." גם חוסר ההקשבה לכאורה הוא חלק מהחיים. לא פשוט.

ד. תאמרו, "והרי גם פה בבמה זו אתם מבררים, מבקרים ודוחפים, אז מה ההבדל?" הנקודה היא עמדת המוצא. ההבנה שהבירורים שאנו נמצאים בתוכם הינם חלק מתהליך לידה גדול ומתמשך של האומה החוזרת לעצמה אט אט לאחר שנות ריקבון גלותי ותודעתי. והתהליך הזה מורכב, מייסר וכואב. נדרש לעשותו בשום שכל, לעיתים במחאה גדולה ונמרצת כשהיא נדרשת, וכשיש אפשרות להזיז דברים. ומנגד, זהירות מאפשרות של מרמור על דברים ש"אם רק היינו עושים אז..."

ה. הדבר מסור פעמים רבות אל הלב. אך גם לשכל כמובן. אם הינך חושב שעל ידי מחאה נמרצת כלפי ילדך תסייע לו בגילוי כוחותיו הגנוזים, ודאי פעל כך במרץ. אך אם המחאה הזו נופלת על אוזניים ערלות, שקול וקבל החלטה אמיצה ואמיתית, יתכן ואין בכך שום טעם.

במצב הזה דרושה זהירות גדולה לא לחוש תחושת חמיצות מיותרת ומסוכנת ולא להדהד אותה בפרהסיה, דווקא עקב היותך אדם אכפתי, שמא נדביק את הציבור כולו במורד וחולשה חס ושלום

”
**לעיתים הקצוות
נפגשים במפגש
קצת מביך.
האחד כי הוא
טועה, והשני כי
הוא צודק**

בין אם זה נובע מאופיו, תכונותיו, חסרונותיו ואפילו יצריו. ככה החיים עובדים. חפש תחבולות ושא עיניך לשמיים בתפילה. 'לכל זמן ועת' זהו יסוד גדול בחיינו. ולא זה הזמן והמקום לפרטו.

ו. הקדושים שנפלו אמש, הי"ד, נפלו עקב סיבות רבות שניתן לנתחן באיזמל מנתחים עדין וללמוד ולהפיק לקחים להבא. זו ודאי חובתנו ללא הנחות. בסדר.

אבל אדם מאמין יודע שיש אדון לעולם. למרות כל הניתוחים והתחקירים, בסוף יש גם רצון אלוקי שכך דווקא יקרה ולא אחרת, **וכעת עליו להכיל את שני המצבים האלה בנפשו.** מצד אחד הפקת לקחים קרה וברורה ללא שום טיוח ועיגול פינות, ומצד שני, דופק נמוך והבנה שלא הכל בידיים שלך. היה רגוע ושמור על קור רוח. **זו עבודת חיים מורכבת מאוד לכל אחד מאיתנו.**

ז. האמירה הבזויה של אנשים חסרי אחריות ורגישות האומרת ש"הם נפלו לשווא" **מגיעה משמאל ובאופן מפתיע לעיתים גם מימין.**

השמאל הרואה פגם יסודי במלחמות באשר הן, ולא משנה ההקשר והנסיבות, ומהימין שמבקר את שיטת הלחימה ובצדק לעיתים, אך בהיסחפות מיותרת המאבדת את החשבון שהוצג פה. **לעיתים הקצוות נפגשים במפגש קצת מביך. האחד כי הוא טועה, והשני כי הוא צודק. יותר מדי.** שני ההפכים הללו, שני הצדדים של אותה מטבע מחזיקים תפיסה אוטופית שסכנה רבה לצידה ועלולה לפגוע בחוסננו הלאומי.

ח. מה שלא נעשה במשך שנים רבות, קשה מאוד לעשות תוך זמן קצר ובתוך מלחמה. אי אפשר להזיז את ספינת המשא הלאומית בהטיות חדות. למרות תיקונים רבים שנעשו, את המערכות הלאומיות ייקח עוד שנים לתקן. אז מה!?

וכי בגלל זה לא נביט על החסד הגדול המורעף עלינו במנות גדושות?

ט. חס ושלום. לא לשווא נפלתם לוחמים יקרים של האומה הזו. עפר לפיו של כל מי שמעז כך לטעון בטיפשות. רק מבט חומרי ושטחי יכול להביט כך על הדברים.

הינכם גורי אריות ולפידים גדולים המצטרפים לשרשרת ארוכה של בניה של האומה הזו שבעצם חייהם הביאו אור גדול לעולם.

י. וַיִּקַּם בְּלִילָהּ הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נַשְׂיוֹ וְאֶת שְׁתֵּי שְׁפָחָתָיו וְאֶת אֶחָד עֶשֶׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֵר אֶת מַעְבְּרֵי יַבֵּק.

וַיִּקַּח וַיַּעֲבֵר אֶת הַנְּחָל וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ.

וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיִּאָּבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר.

וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְדְּ יַעֲקֹב בְּהַאָּבֶקוֹ עִמּוֹ.

הצליעה מובנית בחיינו, נתמודד איתה באומץ וננצח. כל האומה כולה יחד עם חיילי נצח יהודה.

”
**הינכם גורי
אריות
ולפידים
גדולים
המצטרפים
לשרשרת
ארוכה
של
בניה של
האומה הזו
שבעצם
חייהם
הביאו אור
גדול לעולם**

המדיה ככלי לעיצוב תודעה

צביקה מור

אתם, חברי 'סוללים דרך', הראשונים לדעת שהמדיה אינה אמצעי לבידור בלבד ואינה כלי אובייקטיבי לצריכת חדשות.

המדיה בנויה לעצב את התודעה שלנו.

מאחורי כל תכנית, תשדיר, ראיון, פרסומת וסדרה ישנו ראש עם כוונות, שלא תמיד מתיישרות עם הערכים שלכם. לכן עלינו **לפתח חוש ביקורתי** בסוגיות תרבותיות ולשים לב לתוכן, למסגור ולהגשה, ולא פחות מכך גם לתזמון של התכנים המושלכים לעברנו.

ונחזור לסדרת הטלוויזיה "המזח".

הסדרה מספרת את סיפורו של מוצב המזח, שהיה הדרומי ביותר בשרשרת המעוזים של "קו בר-לב", שנבנו ב-1968 לאורך תעלת סואץ.

הסיפור מתחיל ביום שישי, ערב שבת-יום כיפור, דרך תיאור גבורתם של לוחמי המעוז ללא כל סיוע וכניעתם לבסוף, ועד לחזרת השבויים מהשבי המצרי לאחר חמישה שבועות.

לא נעסוק באיכות ובחוויה הקולנועית של הסדרה. את אלו נשאיר למבקרי הקולנוע. **נתמקד בנקודות התרבותיות והמוסריות העולות מתוכה אלינו.**

הרקע לדברים הוא, במאקרו, המאבק התרבותי שהתעצם בארץ בשנתיים האחרונות בין הרוב הלאומי-מסורתי ובין המיעוט הגלובליסטי-פרוגרסיבי. ובמיקרו - הקריאה של האחרונים לכניעה ("הפסקת המלחמה" וחתימה להסכמים מדיניים עם עזה ואיראן).

יודגש, אין בהשוואות לזמננו שום ביקורת כלפי גיבורי המזח. **כוונתי היא להצביע על המוטיבים השייכים אלינו מבחינה תרבותית-פוליטית.**

א. מזה כשנה ושמונה חודשים אנו בעיצומה של מלחמה שמעסיקה אותנו בחזית ובעורף, יום ולילה, בדאגות ובשאלות מוסריות כבדות משקל. והנה, פתאום מופיעה לה סדרת טלוויזיה העוסקת במלחמה.

אם מישהו רוצה לעצב את דעת ההמון בהקשר של המלחמה, אין טוב יותר מלהגיש לו סדרה העוסקת בדבר הנמצא הכי גבוה בסדר היום - המלחמה.

ב. כיוון שאנו בעיצומה של מלחמה, גם אילו הייתה הסדרה עוסקת במלחמתם של האמריקאים באפגניסטן או בעירק היה בכך כדי לעניין ולהשפיע עלינו, אך הסדרה דווקא עוסקת במלחמה שלנו, בחיילים שלנו, באובדן ובמחירים שלנו.

ההמון החווה כיום את המלחמה מקרוב ועל גופו, יתקשה להישאר אדיש לסדרה העוסקת במלחמה שלנו.

כשהציבור מבקש לנוח קצת בכורסה מחדשות היום, מהחששות, מהפחדים, יהיו כאלה שיגישו לו את נוראות המלחמה מכיוון אחר, ישירות למוח, כדי לשכנע אותו לתמוך בהפסקת המלחמה עוד לפני השגת מטרותיה.

אם מישהו רוצה לעצב את דעת ההמון בהקשר של המלחמה, אין טוב יותר מלהגיש לו סדרה העוסקת בדבר הנמצא הכי גבוה בסדר היום - המלחמה

”
**לא רק שכניעה
 אינה דבר רע,
 נהפוך הוא, היא
 המעשה האצילי
 ביותר כי היא
 מצילת חיים**

ג. אין זו סדרה על מערכת סיני או מלחמת לבנון השנייה. זוהי סדרה דווקא על מלחמת יום הכיפורים, שמכל המלחמות שהיו עד כה נצרבה בזיכרון הקולקטיבי של הציבור הישראלי כטראומטית. סדרה על מלחמת יום הכיפורים הנוראה - בזמן הזה - יכולה להשיג שתי מטרות:

1. להפעיל טריגרים מתפרצים כמו פופקורן בסיר כדי ליצור בעם כולו אווירה ואמירה ברורה של "די למלחמה!".

2. לתדלק את הגוף העיקרי של 'מחאת קפלן', המורכב מבוגרי מלחמת יום כיפור. הם הראשונים שיצפו בסדרה העוסקת בהם, בימים ההם. הזיכרונות הקשים, הכעס והמרירות שיווצרו - הם הדלק להזנת המחאה שהתכווצה.

ד. בסדרה - נוכח מספר ההרוגים והפצועים והחוסר בתחמושת ובציוד רפואי, נוצר מתח קשה ביותר בין מפקד הפלוגה ויתר הקצינים והמפקדים במעוז הנושאים את האתוס הישראלי של "נלחמים עד הסוף" לבין רופא המעוז, המחזיק לבדו באתוס של "הצלת חיים". נשמע מוכר, נכון?

לימים, גם מפקד הפלוגה הודה שהכניעה למצרים הייתה המעשה הנכון לעשות, כי מאחר שצה"ל היה כבר לאחר קרבות הבלימה ובעיצומה של התקפת הנגד, לא הייתה לכך השפעה שלילית על המלחמה - מעשית ומורלית.

אך אף שאי אפשר להשוות בין מצב המלחמה כיום ובין המצב של מוצב המזח אז, המסר מהדהד בקול גדול: **לא רק שכניעה אינה דבר רע, נהפוך הוא, היא המעשה האצילי ביותר כי היא מצילת חיים.**

ה. אי אפשר שלא לשים לב שמי שנושא את קריאת ה"מלחמה עד הסוף" הוא בחור דתי, מפקד הפלוגה סגן שלמה ארדינסט. לעומתו, את הקריאה לכניעה ("הפסקת המלחמה") כדי להציל חיים נושא ד"ר נחום ורבין - רופא המעוז, המוצג בסדרה כמשכיל, חילוני למהדרין ותושב תל אביב, שאפילו תפילת "כל נדרי" גדולה עליו.

סטריאוטיפים הם מרכיב מרכזי בעיצוב תודעה. הרופא מבין שעם המ"פ 'לא ילך לוי', ואז הוא עוקף סמכות ומנסה לייצר מרד קצינים בעד כניעה לאויב המצרי, מתחזה בקשר כמפקד הפלוגה ומבקש מהדרג הפיקודי העליון רשות להיכנע.

הוא המשכיל, היודע והמבין מה טוב למעוז, לעומת המ"פ המשיחי; ובגלל זה אין צורך להסביר ולשכנע, ומותר לעבור על החוקים. מזכיר לכם משהו?

ו. סצנה נוספת מציגה דו-שיח בין הרופא המשכיל מתל אביב ובין לוחם שריון צעיר ממוצא מזרחי, תושב עיר פיתוח וצעיר ממנו בעשור. הסצנה הצדדית הזו, לכאורה, עוסקת בשאלה "מהם נתוני הפתיחה לקבלה ללימודי רפואה?". הרופא מספר שעשה בגרות ריאלית בשתי מגמות, בעוד לוחם השריון מספר שכלל לא עשה בגרות, כי נדרש לסייע בפרנסת המשפחה. אותו לוחם שריון, שנפל אחר כך בקרב, לעולם לא היה מצליח להיות משכיל ורופא.

כך מוגשת לכם, הצופים, תעמולה צינית: מי הציל את המעוז ברגעיו הקשים, כשהמדינה הפקירה את חייליו למותם ולא חשה לעזרתם? לא הקצין הדתי האוחז בערכים של ניצחון ומלחמה עד הסוף, ולא הלוחם הפשוט מעיר הפיתוח. רק האחוס"ל (אשכנזי, חילוני, ותיק, סוציאליסט, לאומי) מתל אביב הציל את המעוז!

אבל מה שעבד פעם, כבר לא יעבוד שוב. התבגרנו. את הרוח הלאומית והיהודית אף אחד לא יצליח לנצח. גם לא סדרה ערוכה היטב.

הוא

המשכיל,
היודע
והמבין מה
טוב למעוז,
לעומת
המ"פ
המשיחי;
ובגלל זה
אין צורך
להסביר
ולשכנע,
ומותר
לעבור על
החוקים

צמיחה מתוך ניגודים קשים

עזרא הימן

א. אור וחושך בערבוביה

מסורת עתיקה בעם ישראל היא, שהתקופה שאנו חיים בתוכה היא הפכפכה מאוד. הכוונה היא שזו תקופה של קצוות - משברים קשים לצד הישגים מדהימים. תודעות משובשות עד היסוד, לצד כוחות גדולים ופוטנציאל רוחני ומעשי כביר. ההתקדמות שלנו איננה לינארית, אלא מלאה עליות, ירידות ותהפוכות.

לכן, ביקורת קשה אינה סימן למציאות חד-ערכית ירודה. מעניין שדווקא אנשי 'ההסכמות הרחבות' משווים אותנו בראייה קודרת לתקופה הירודה של סוף בית שני, כאילו היינו על סף הידרדרות מוסרית הדוהרת לתהום ללא יכולת לעצור. הם טועים בגדול.

אנחנו לא בתהום, אנחנו בתקופת מעבר. וכמו בעבר הרחוק שלנו, למשל לפני הכניסה הראשונה לארץ או בין מלכות שאול למלכות דוד, תקופות מעבר הן זמנים רגישים של ריק והידרדרות, אך באותה נשימה הן זמנים של ציפייה גדולה ללידה של קומה חדשה. וצריך להחזיק את שני הדברים יחד.

מכיוון שהמציאות בתקופת מעבר היא קוטבית והפכפכה, מאבקים גדולים לצד הבלטת הטוב עוזרים לעבור את תקופות המעבר ולהוליד את הקומה הבאה.

שם אנחנו נמצאים. עברנו בשנתיים האחרונות מצבי קצה מטלטלים, גם בשדה הצבאי וגם בזיקה לזהות שלנו. גילינו תודעה חולה ותודעה בריאה לסירוגין.

ב. ההקצנה המשפטית ומינוי האלוף דוד זיני

בזמן האחרון יש הקצנה הולכת וגדלה של אקטיביזם רודני אצל יועצים משפטיים, שופטי עליון ומעל כולם אצל יצחק עמית, שבכלל מינה את עצמו לנשיא בית המשפט העליון. הוא גם מתעלם דרך קבע מהחשדות נגדו בעבירות של טוהר מידות וניגודי עניינים, וגם הופך את בית המשפט העליון לאכסניה המועדפת על כל שונאי ישראל המנסים להצר את צעדיו של צה"ל במלחמה.

אך מעל לכל, יצחק עמית ממנה את עצמו ואת חברתו ברק-ארז לכל התיקים הפוליטיים הטעונים, כדי להבטיח לעצמו רוב לטרפוד כל החלטה או חקיקה של נבחרי הציבור שאיננה לרוחו.

תקופות מעבר הן זמנים רגישים של ריק והידרדרות, אך באותה נשימה הן זמנים של ציפייה גדולה ללידה של קומה חדשה

”
**מינוי זיני לראש
השב"כ, הוא צעד
קטן לממשלה אך
צעד גדול לשינוי
יסודי נצרך בתפיסות
של ראשי מערכות
הביטחון וביחס בינם
לממשלה הנבחרת.**

אולם ההקצנה הזו עצמה היא תגובת נגד לתהליך מאוד חיובי של השבת הריבונות לעם ושל שינוי פני תודעת ההנהגה. המציאות משתנה, והם אווזים בקרנות המזבח.

הקצנה זו של השתלטות השופט עמית על כל פסקי הדין גורמת להתנגדות אפילו מבית, מצד חלק משופטי העליון. עמית נאלץ להתפשר. וכך, בעתירות למניעת טרפוד מינוי האלוף זיני לראש השב"כ מצאו את עצמם בהרכב שני שופטים שאינם מוכנים ללכת לקצה האקטיביסטי הרודני שעמית מושך את העגלה אליו. הם מבינים שאין דרך חוקית למנוע את מינוי זיני לראש השב"כ.

ההקצנה של עמית היא תגובה לתהליכי שינוי חיוביים עמוקים, והיא הולידה צעד חשוב מאוד להשבת הריבונות לעם ולהפסקת השליטה של קבוצה אחת, בעלת קונספציות שגויות, במערכות הביטחון.

מינוי זיני לראש השב"כ, שגדולים מאוד הסיכויים שיצא לבסוף אל הפועל, הוא צעד קטן לממשלה אך צעד גדול לשינוי יסודי נצרך בתפיסות של ראשי מערכות הביטחון וביחס בינם לממשלה הנבחרת.

ג. "לא ניכנע ולא נתייאש"

בתוך כל העליות והמורדות בכלל, ובמהלך המלחמה בפרט, דרושים אורך רוח והתמדה בדרך. מצד אחד יש גבורה גדולה, מסירות נפש, רעות, שייכות הדוקה לארץ ולעם והתעוררות יהודית עמוקה; מצד שני, תודעה מוסרית-נוצרית וקונספציות קשות ושגויות שעדיין חוגגות ומאפשרות לחמאס לנצל את נקודות החולשה שלנו. מבעד לשני הקצוות האלה, משהו טוב צומח. זה קשה ומתסכל, זה מייסר וכואב, אבל זה קורה. עזה, לבנון, איראן, וחזור לעזה.

**כשיש אור
וחושך
בערבוביה,
העמדה
העיקשת
של "לא
ניכנע ולא
נתייאש"
יש בכוחה
לצלוח את
גלי המשבר
ולצמוח
מתוכם.
נתפלל,
ובעזרת
השם נזכה**

לפני קצת יותר משנה היה לחץ גדול מאוד על הממשלה לא להיכנס לרפיח כלל, לסיים את המלחמה ולהפוך את כל האירוע לעוד 'סבב', לוותר על טיפול בלבנון, ובטח לא איראן. הלחץ הגיע גם מבחוץ וגם מבפנים. לחץ כבד של ממשל ביידן, לחץ פנימי כבד בישראל. גנרלים לשעבר צווחו בכל מקום שכניסה לרפיח תהיה קטסטרופה. הם בחרו לוותר על הכרעה. התייאשו. רטנו.

ברגע הזה, ראש הממשלה קיבל את ההחלטה הכי חשובה כנראה בכל המלחמה. יותר מנושאי חיזבאללה ואיראן. ההחלטה לא לוותר, לא להתייאש, לא להיכנע ללחצים, ולא להירתע מהזועמים ומהלועגים לערך הניצחון.

גם נגד החולשות הפנימיות והתודעות המבולבלות צריך להחזיק מעמד. לא לאפשר להן לטרפד את ההגעה ליעד, גם אם ישנם הרבה עיכובים.

אפשר וצריך לבקר דברים בדרך, בהרבה היבטים. החולשה שעדיין דבקה בעם השפיעה, עיכבה, גרמה ליותר נפגעים. אבל צריך גם לראות את הדרך שנסללת לאט לאט למזרח תיכון חדש באמת, **לישראל כמעצמה המכריעה את הקמים לכלותה, ושאחרים חפצים בקרבתה.**

מעבר לאופק ניתן לראות אפשרות ממשית מאוד, שמעגל המלחמה שהתחיל ונסגר בעזה יסתיים בזקיפות קומה לאומית ומדינית, בזינוק לשגשוג גדול, ובשקט שלא ראינו זה עשרות שנים בחלק מהגבולות.

כשיש אור וחושך בערבוביה, העמדה העיקשת של "לא ניכנע ולא נתייאש" יש בכוחה לצלוח את גלי המשבר ולצמוח מתוכם. נתפלל, ובעזרת השם נזכה.